

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Joulukalenteri Tonttupulmat

Vahvikelinjalta innostavaa joulun odotusta aivopähkinöiden keralla
ma, ti, ke, to ja su klo 13-15 Puh. 050 328 8588

www.vtkl.fi/vahvikelinja

Joulukuun 1. päivä Tonttupulma

Kysymys:

**Mikä on joulun
perinteisistä
kalaruuista vanhin?**

Joulukuu 1. päivä ratkaisu

Vastaus:

Lipeäkala. Sitä valmistetaan turskan sukuisista kaloista ja Suomessa myös hauesta.

VTKL

Joulukuun 2. päivä Tonttupulma

Kysymys:

**Joulupukin muori oli
hiihtelemässä
Korvatunturilla.
Hänen vastaan sa tuli
yllättäen lauma susia.
Muori alkoi heti
nauraa ihan
katketakseen. Mutta
miksi ihmeessä?**

VTKL

Joulukuun 2. päivä ratkaisu

Vastaus:
**Koska nauru
pidentää ikää.**

Joulukuun 3. Tonttupulma

Kysymys:

Tämä pikkujouluaikaankin kuuluva asia on tunnelman luoja jo pelkästään tuoksunsa ansiosta. Siihen liitetään yleensä rusinat ja mantelit.

VTKL

Joulukuun 3. ratkaisu

Vastaus:

Glögi. Se on tullut Suomeen Ruotsista. 1800-luvun alkupuolella glögi oli miesten talvijuoma. Sitä nautittiin laskiaisena ulkosalla. 1950- ja 60-luvuilla glögi oli vielä lähinnä suomenruotsalainen perinne.

VTKL

Joulukuun 4. Tonttupulma

Kysymys:

**Kuka mainitsi
ensimmäisen kerran
radiossa joulupukin
asuinpaikaksi
Korvatunturin?**

Joulukuun 4. ratkaisu

Vastaus:

**Vuonna 1927 Markus-setä
sanoi radion
Lastentuntiohjelmassa,
että Joulupukki asuu
Lapissa Korvatunturilla.
Hän kertoi, että
Korvatunturilla on kolme
huippua, joista
muodostuvat tunturin
korvat. Niillä joulupukki
kuulee lasten
lahjatoivomukset ja
kiukunpuuskat.**

Joulukuun 5. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Suomen ja ruotsin ohella kolmas kotimainen kieleemme on saame. Mitä joulu on saameksi? a) Jõulud b) Samijuuli c) Juovllat

VTKL

Joulukuu 5. päivä ratkaisu

Vastaus:

**Juovllat on joulu
saameksi. Viroksi
joulu on jõulud.
Samijuuli-sanaa ei
ole olemassa.**

Joulukuun 6. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Minkä tunnetun suomalaisen elokuvan musiikkina soi Sibeliuksen säveltämä Finlandia-hymni?

VTKL

Joulukuun 6. päivä ratkaisu

Vastaus:
Tuntematon sotilas.

Joulukuun 7. Tonttupulma

Kysymys:

Mikä esine on käytössä myös muulloin kuin joulun aikaan? Se voidaan rakentaa useista eri materiaaleista. Usein se ripustetaan ulko-oveen, mutta voidaan laittaa myös juhlapöytää koristamaan. Monet vievät sen jouluna haudalle.

Joulukuun 7. ratkaisu

Vastaus:

Kranssi. Niitä on tehty satoja vuosia. Kranssien pyöreä muoto kuvaa ikuisuutta ja toivoa. Kranssit tehdään kulkemaan aina myötäpäivään, sillä elämä kulkee eteenpäin.

VTKL

Joulukuun 8. Tonttupulma

Kysymys:
Mikä pohjoisen komistus on kyseessä? Se on harmaitava ja sosiaalinen. Elelee pohjoisen Fennoskandian alueella. Sen koparoista kuuluu naks. Tämä liittyy maailmanlaajuisesti ihmisten mielissä joulun ja lahjojen saantiin.

Joulukuun 8. ratkaisu

Vastaus:
Poro

VTKL

Joulukuun 9. päivä Tonttupulma

Kysymys:
Kuka sävelsi ja kuka
sanoitti joululaulun
”En etsi valtaa,
loistoa”?

VTKL

Joulukuu 9. päivä ratkaisu

vtkl.fi/vahvikelinja, vahvike.fi,
Senioritoiminta/VTKL 2023

Vastaus:

**Sen sanoitti Sakari
Topelius. Runo
julkaistiin vuonna
1887 Jul-Qvällen
lehden kannessa.
Sibeliuksen sävellys
ilmestyi vuonna 1909
Sampo-lehdessä
myös
suomennettuna.**

VTKL

Joulukuun 10. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Miksi jouluna ei
koskaan sada lunta
kahta päivää
perätysten?

VTKL

Joulukuun 10. päivä ratkaisu

Vastaus:

**Koska siinä on yö
välissä.**

Joulukuun 11. Tonttupulma

Kysymys:
Miten kinkun
paistoliemi
hävitetään?

Joulukuun 11. ratkaisu

Vastaus:

Hyytyneenä kompostitai sekajätteessä.

VTKL

Joulukuun 12. Tonttupulma

Kysymys:

Mistä asiasta on kysymys? Ne ovat lämpimät, pehmeät ja kovassa käytössä helposti puhki kuluvat. Ennen aina harmaat, nykyään monen näköiset ja väriset. Usein jopa itsetehdyt tai lahjaksi saadut.

Joulukuun 12. ratkaisu

Vastaus:

Villasukat. Villasukan käyttäjät ja suurkuluttajat olivat erityisesti ulkotöitä tekevät miehet. Palvelusväen palkka saatettiin aikoinaan maksaa osittain, vaikka säkillisenä raakavillaa. Villasukkia neulomalla pienituloiset saivat lisäänsioita. Taitavat tekijät neuloivat hämärässä pelkällä näppituntumalla.

Joulukuun 13. päivä Tonttupulma

Kysymys:
Millä sanoilla alkaa
”Pyhän Lucian
laulu”?

Joulukuu 13. päivä ratkaisu

Vastaus:

**"Taivaalla tähtivyö
kirkkaana loistaa,
viestiä jouluyön
tuikkeensa toistaa.
Taivainen kirkkaus,
riemuisa julistus.
Kynttilät syttyy,
kynttilät syttyy!"**

Joulukuun 14. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Mikä jouluun liittyvä kaunis perinne aiheuttaa vilkasta liikehdintää, jota on mukava seurata? Moni laittaa tämän talvisin omalle pihalle.

VTKL

Joulukuun 14. päivä ratkaisu

Vastaus:

Lyhde. Se on viljan korsista koottu nippu, joka helpottaa viljan keräämistä pellolta sekä varastointia ja kuivatusta. Nykyään kauralyhteitä on myynnissä joulun alla. Niitä pystytetään kotipihoille lintujen talviruokintaan. Sana lyhde oli käytössä jo Mikael Agricolalla.

VTKL

Joulukuun 15. Tonttupulma

Kysymys:

Mitä sellaista on
joulukuussa, mitä ei
ole missään muussa
kuukaudessa?

Joulukuun 15. ratkaisu

Vastaus:
J-kirjain.

Joulukuun 16. Tonttupulma

Kysymys:

**Kenen säveltämä on
jouluyötä kuvaava
Pähkinänsärkijä-
baletti?**

Joulukuun 16. ratkaisu

Vastaus:
Venäläisen Pjotr
Tšaikovskin
säveltämä baletti
perustuu saksalaisen
E.T.A Hoffmannin
vuonna 1816
kirjoittamaan satuun
Pähkinänsärkijä ja
hiirikuningas. Sadun
tapahtumat sijoittuvat
jouluyöhön.

Joulukuun 17. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Mitä on sekä
neulassa ja usein
ovessakin, mutta aina
joulupukin päässä?

VTKL

Joulukuu 17. päivä ratkaisu

Vastaus:
**Pukilla niitä on
kaksikin eli silmä.**

Joulukuun 18. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Mikä perinteinen
jouluruoka on
räätikkäloora?

VTKL

Joulukuun 18. päivä ratkaisu

Vastaus:
Lanttulaatikko

VTKL

Joulukuun 19. Tonttupulma

Kysymys:

Miksi jouluateria on
ennen jätetty joskus
pöydälle koko yöksi?

Joulukuun 19. ratkaisu

Vastaus:

**Jotta kotitontut ja
muut nälkäiset saivat
hakea ruokaa myös
yöllä.**

VTKL

Joulukuun 20. Tonttupulma

Kysymys:

Joulupukki valmisti lahjoja niin ahkerasti, ettei ehtinyt viiteen päivään nukkua ollenkaan. Miten ihmeessä hän jaksoi lähteä jakamaan lahjoja?

Joulukuun 20. ratkaisu

Vastaus:
**Joulupukki nukkui
öisin.**

Joulukuun 21. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Kenen kirjoittamassa romaanissa veljekset painivat jouluna ja sytyttävät vahingossa pirttinsä tuleen?

VTKL

Joulukuu 21. päivä ratkaisu

Vastaus:
Aleksis Kiven
Seitsemän veljestä -
romaanin kuudennen
luvun alussa veljesten
pirtti on vihdoinkin
valmis. Jouluiltana he
painivat ja sytyttävät
vahingossa pirttinsä
tuleen ja veljesten on
juostava avojaloin
Jukolaan.

Joulukuun 22. päivä Tonttupulma

Kysymys:

Mihin piparkakkujen
nimi viittaa

- a) pippuriin
- b) piparminttuun
- c) piparjuureen?

VTKL

Joulukuun 22. päivä ratkaisu

Vastaus:
**Alkuperäiseen
piparkakkureseptiin
kuuluu pippuri.**

Joulukuun 23. Tonttupulma

Kysymys:

Kuka luki
joulurauhan
julistuksen Turun
Brinkkalan talon
parvekkeelta
vuodesta 1985 aina
vuoteen 2002
saakka?

Joulukuun 23. ratkaisu

Vastaus:

**Kansliapäällikkö
Paavo Heinonen luki
joulurauhan
julistuksen 18
peräkkäisenä jouluna,
mikä on ennätys.**

VTKL

Joulukuun 24. Tonttupulma

Kysymys:

Joulupukki katseli
jouluyönä
tähtitaivasta ja
pohdiskeli, mihin
avaruus päättyy.
Tiedätkö sinä?

Joulukuun 24. ratkaisu

Vastaus:
S-kirjaimeen

Hyvää joulua!

Kiitokset tonttumalleille:

Terttu ja Jaakko Käpylä sekä Anneli ja Veikko Luoti

Tonttupulmat koonnut: Outi Hellsten, hankekoordinaattori,
Vahvikelinja

Valokuvaus: Terhi Valkonen, viestinnän asiantuntija, VTKL

VTKL